



**TASVIRIY SAN'AT VA CHIZMACHILIK — IJOD VA
INNOVATSIYANING ASOSIY OMILI SIFATIDA**

Umirkulova Gulnoz Xidirovna.

*Jizzax viloyati pedagogik mahorat markazi,
metodik xizmat ko'rsatish bo'limi tasviriy san'at
va chizmachilik fani metodisti*

gulnozumirkulova@gmail.com

99891 590- 50- 31

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tasviriy san'at va chizmachilik fanlarining shaxs ijodiy salohiyatini shakllantirish, texnik tafakkurni rivojlantirish va innovatsion yondashuvni qaror toptirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida mazkur fanlar faqat badiiy yoki texnik ko'nikmalarni o'rgatuvchi yo'nalish emas, balki o'quvchining kuzatuvchanligi, obrazli va fazoviy fikrlashi, mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati hamda amaliy faoliyatga tayyorgarligini ta'minlovchi muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Maqolada tasviriy san'atning estetik va ijodiy tarbiyadagi o'rni, chizmachilikning aniqlik va konstruktiv fikrlashni shakllantirishdagi ahamiyati hamda ushbu ikki fanning o'zaro uyg'unligi innovatsiya uchun qanday poydevor yaratishi yoritiladi. Shuningdek, ularning muhandislik, dizayn, arxitektura, raqamli texnologiyalar va zamonaviy ishlab chiqarish sohalaridagi amaliy ahamiyati asoslab beriladi.*

Kalit so'zlar: *tasviriy san'at, chizmachilik, ijodkorlik, innovatsiya, estetik tarbiya, texnik tafakkur, fazoviy fikrlash, dizayn, arxitektura, ta'lim*

Аннотация: В данной статье анализируется значение предметов изобразительного искусства и черчения в формировании творческого потенциала личности, развитии технического мышления и становлении инновационного подхода. В современной системе образования данные дисциплины выступают не только как направление, обучающее художественным или техническим навыкам, но и как важное средство, обеспечивающее развитие наблюдательности учащегося, образного и пространственного мышления, способности к самостоятельному принятию решений, а также готовности к практической деятельности. В статье раскрывается роль изобразительного искусства в эстетическом и



творческом воспитании, значение черчения в формировании точности и конструктивного мышления, а также освещается, каким образом гармоничное взаимодействие этих двух дисциплин создает основу для инноваций. Кроме того, обосновывается их практическая значимость в таких сферах, как инженерия, дизайн, архитектура, цифровые технологии и современное производство.

Ключевые слова: изобразительное искусство, черчение, творчество, инновация, эстетическое воспитание, техническое мышление, пространственное мышление, дизайн, архитектура, образование

Abstract: This article analyzes the significance of visual arts and technical drawing in shaping an individual's creative potential, developing technical thinking, and establishing an innovative approach. In the modern educational system, these subjects are not only disciplines that teach artistic or technical skills, but also important tools that foster students' observation skills, imaginative and spatial thinking, independent decision-making ability, and readiness for practical activity. The article highlights the role of visual arts in aesthetic and creative education, the importance of technical drawing in developing accuracy and constructive thinking, and explains how the harmony between these two disciplines creates a foundation for innovation. In addition, their practical significance in such fields as engineering, design, architecture, digital technologies, and modern production is substantiated.

Keywords: visual arts, technical drawing, creativity, innovation, aesthetic education, technical thinking, spatial thinking, design, architecture, education

Kirish

Hozirgi taraqqiyot davrida jamiyatning rivojlanishi faqat tayyor bilimni o'zlashtiruvchi emas, balki yangilik yarata oladigan, mustaqil fikrlaydigan va muammolarga noan'anaviy yechim topa oladigan shaxslarga tayanadi. Bu esa ta'lim tizimi oldiga ijodiy va innovatsion fikrlaydigan avlodni tarbiyalash vazifasini qo'yadi. Ana shu nuqtai nazardan qaraganda, tasviriy san'at va chizmachilik fanlari alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki mazkur fanlar o'quvchida bir vaqtning o'zida ham badiiy, ham mantiqiy, ham amaliy tafakkurni shakllantiradi.



Tasviriy san'at insonni go'zallikni anglashga, atrof-muhitni kuzatishga, rang, shakl va kompozitsiya orqali fikrni ifoda etishga o'rgatadi. Chizmachilik esa aniqlik, o'lchov, nisbat, konstruksiya va fazoviy munosabatlarni tushunishga xizmat qiladi. Agar birinchisi ko'proq hissiy va obrazli tafakkurni rivojlantirsa, ikkinchisi ratsional va konstruktiv fikrlashni kuchaytiradi. Shu bois ushbu ikki fanni bir-birini to'ldiruvchi va innovatsion tafakkurni shakllantiruvchi yagona tizim sifatida baholash maqsadga muvofiqdir.

Tasviriy san'at — ijodiy tafakkur manbai

Tasviriy san'at insonning ichki dunyosini boyituvchi va uning ijodiy qobiliyatini yuzaga chiqaruvchi muhim fanlardan biridir. Ranglar uyg'unligi, shakllar muvozanati, kompozitsiya qonunlari va obraz yaratish jarayoni o'quvchini faqat chizishga emas, balki dunyoni boshqacha ko'rishga o'rgatadi. Bu fan orqali shaxs biror narsani mavjud holicha tasvirlash bilan cheklanib qolmay, balki uni tahlil qiladi, qayta tasavvur etadi va yangi shaklda ifoda etadi. Ana shu jarayon ijodkorlikning asosidir.

Ijodkorlik esa innovatsiyaning birinchi sharti hisoblanadi. Chunki har qanday yangilik, avvalo, inson tasavvurida tug'iladi. Agar o'quvchi tasviriy san'at orqali go'zallikni anglash, detallarga e'tibor berish, mavjud shaklni o'zgartirish va yangi obraz yaratishga o'rgansa, u keyinchalik har qanday sohada kreativ qaror qabul qilishga moyil bo'ladi. Demak, tasviriy san'at faqat estetik tarbiya vositasi emas, balki innovatsion g'oyalarning ichki manbaidir.

Chizmachilik — aniq fikrlash va konstruktiv yondashuv asosi

Chizmachilik fanining ahamiyati shundaki, u fikrni aniq va standartlashgan shaklda ifoda etishga o'rgatadi. Agar tasviriy san'atda erkin ijod ustuvor bo'lsa, chizmachilikda aniqlik, tartib va qoida muhim hisoblanadi. Har bir chiziq, har bir o'lcham, har bir belgining o'ziga xos ma'nosi bor. Shu bois chizmachilik o'quvchida intizom, diqqat, mas'uliyat va teran tahlil qilish ko'nikmasini rivojlantiradi.

Chizmachilik, ayniqsa, fazoviy tafakkurni shakllantirishda katta ahamiyatga ega. O'quvchi tekislikdagi tasvir orqali uch o'lchamli predmetni tasavvur qilishni,



uning tuzilishi va qismlarining o‘zaro joylashuvini anglashni o‘rganadi. Bu ko‘nikma keyinchalik muhandislik, arxitektura, sanoat dizayni, qurilish, kompyuter grafikasi va robototexnika kabi sohalar uchun mustahkam asos bo‘lib xizmat qiladi.

Ikki fan uyg‘unligi — innovatsion fikrlash poydevori

Tasviriy san‘at va chizmachilikning eng katta qiymati ularning o‘zaro uyg‘unligida ko‘rinadi. Bir tomondan, insonda yangi g‘oya tug‘ilishi uchun erkin tasavvur, obrazli fikrlash va estetik did kerak. Ikkinchi tomondan, o‘sha g‘oyani hayotga tatbiq etish uchun aniq hisob, shakl, konstruksiya va grafik ifoda zarur. Demak, ijod va innovatsiya faqat tasavvur yoki faqat texnika emas, balki ularning birligi natijasida paydo bo‘ladi.

Masalan, arxitektura sohasida binolar nafaqat mustahkam, balki ko‘rkam ham bo‘lishi lozim. Sanoat dizaynida mahsulot nafaqat ishlatishga qulay, balki estetik jihatdan jozibali bo‘lishi talab qilinadi. Kompyuter grafikasida esa obrazli tafakkur va texnik modellashtirish bir vaqtning o‘zida kerak bo‘ladi. Bu misollar tasviriy san‘at va chizmachilikning zamonaviy innovatsion sohalar uchun umumiy metodik asos ekanini ko‘rsatadi.

Zamonaviy ta’limdagi ahamiyati

Bugungi kunda ta’lim tizimida nazariy bilim bilan birga amaliy, kreativ va loyihaviy ko‘nikmalarni rivojlantirishga katta e’tibor qaratilmoqda. Bu jarayonda tasviriy san‘at va chizmachilik fanlari juda muhim o‘rin tutadi. Chunki ushbu fanlar o‘quvchini tayyor javobni takrorlashga emas, balki ko‘rish, anglash, tahlil qilish va yaratishga o‘rgatadi.

Zamonaviy raqamli texnologiyalar rivojlangan sari ushbu fanlarning ahamiyati yanada ortib bormoqda. 3D modellashtirish, grafik dizayn, animatsiya, interyer va eksteryer loyihalash, muhandislik loyihalari kabi yo‘nalishlarda aynan tasviriy san‘at va chizmachilikdan olingan bazaviy bilimlar zarur bo‘ladi. Shuning



IQTIDOR & INTELLEKT

uchun bu fanlarni an'anaviy va zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'un holda o'qitish kelajak kadrlarini tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, tasviriy san'at va chizmachilik fanlari ijod va innovatsiyaning shakllanishida asosiy omillardan biri hisoblanadi. Tasviriy san'at insonda estetik did, erkin tasavvur va obrazli fikrlashni rivojlantirsa, chizmachilik aniqlik, konstruktiv yondashuv va texnik tafakkurni shakllantiradi. Ularning uyg'unligi esa ijodiy g'oyalarni amaliy shaklga keltirish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. UNESCO. *UNESCO Framework for Culture and Arts Education*. Paris: UNESCO, 2024.
2. UNESCO. *UNESCO Framework for Culture and Arts Education: Implementation Guidance*. Paris: UNESCO, 2025.
3. Swanzy-Impraim, E. *Creative Processes in Visual Arts in Education: A Conceptual Framework*. *Creativity Studies*, 2025.
4. Arslan, S. *Visual Arts Education on Concept-Based Learning*. *Education and Science*, 2025.
5. Koziar, M., Hubal, H., Burchak, I. va boshqalar. *The Impact of CAD Software on the Teaching of Engineering Graphics: A Systematic Review*. *Periodicals of Engineering and Natural Sciences (PEN)*, 2025.